

## परम्परागत चुलो र सुधारिएको चुलो बीच तुलना:

	परम्परागत चुलो	माटोको सुधारिएको चुलो	रकेट स्टोभ
ज्वलन क्षमता	१० % भन्दा कम	२० देखि २५%	३० देखि ४०%
इन्धन बचत		करीब ५०%	करीब ५०%

## चुलो जडानको लागत फाईदा विश्लेषण

एउटा परिवारलाई प्रति महिना १५० के.जी. दाउरा आवश्यक पर्दछ । औसतमा प्रति के.जी. दाउराको मूल्य रु. ८ ले प्रति महिना खर्च रु. १,२०० हुन आउँछ । सुधारिएको चुलो प्रयोग गर्दा करीब ५०% दाउरा बचत गर्दछ, यो हिसाबले मासिक बचत रु. ६०० हुन्छ । बजारमा धेरै प्रकारका रकेट स्टोभहरू प्रचलनमा छन् र बढी प्रचलित चुलोको मूल्य रु. ३,००० पर्दछ । चुलो आफैले खरीद गर्दा पनि करीब ५ महिनाको बचतबाट नै चुलोको मूल्य असुल हुन जान्छ । यदि १८ प्रतिशत व्याजदरमा १ वर्षको ऋण लिई चुलो जडान गरेमा मासिक किस्ता जम्मा रु. २७५ हुन आउँछ, जुन किस्ता मासिक बचत रकमबाट सहजै तिर्न सकिन्छ ।



सम्पर्क ठेगाना  
**सहारा नेपाल**  
बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.  
विर्तमोड न.पा. २, चारपाने, भापा  
फोन: ०२३-५४९९९८, ५४३४०८

## सुधारिएको चुलोमा लघु कर्जा

### सुधारिएको चुलो भनेको के हो ?

सुधारिएको चुलो भनेको परम्परागत चुलोको विकसित स्वरूप हो जसले दाउराको ज्वलन क्षमता वृद्धि गर्दछ र दाउरा खपतमा कमी गर्न मद्दत गर्दछ । साथसाथै यसले धुवालाई प्रभावकारी रूपमा कम गराउँछ र खाना छिटो पाक्ने भएकाले समयको पनि बचत गराउँछ ।

### सुधारिएको चुलो नै किन ?

एल.पि.जि., मट्टितेल जस्ता आधुनिक इन्धनहरू सर्वत्र उपलब्ध छैनन् साथै सर्वसाधारणको आर्थिक पहुच कतिपय ठाउँमा छैन । तसर्थ सहज रूपमा पाइने दाउरालाई नै प्रयोग गरि इन्धनको ज्वलन क्षमता बढाउनु नै नेपालको लागि एक ठोस विकल्प हो । यसका फाइदाहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

#### १. आर्थिक फाइदाहरू :

- दाउरा कम खपत हुने साथै स्वारथ्यमा सुधार आउने भएकोले यी संग सम्बन्धित खर्चहरू कम हुने
- दाउरा संकलन र खाना पकाउन लाग्ने समय बचत हुने भएकाले सो समयमा आम्दानीमुलक कार्यहरू गर्न सकिने

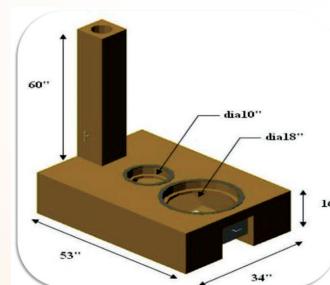
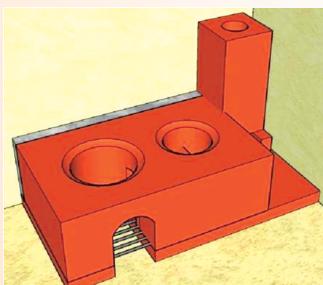
## २. सामाजिक तथा वातावरणीय फाइदाहरू :

- भान्छामा सरसफाई तथा स्वच्छ र स्वस्थ वातावरण बनाउन मद्दत गर्ने
- घरभित्रको धुवाँमा कमी हुने भएकोले क्यान्सर, निमोनिया, दम, खोकी, स्वाशनली तथा फोक्सोका रोग, मुटु रोग, मोतीबिन्दु, आँखा चिलाउने र टाउको दुख्जे जस्ता रोगहरूबाट बच्न सकिन्छ ।
- कम तौलको बच्चा जन्मिने, गर्भ तुहिने र आगोले पोलिने सम्भावना पनि कम हुन्छ ।
- खाना पकाउन छिटो हुने र भाँडा सफा गर्न पनि सजिलो हुने हुनाले गृहिणीको कार्यभार निकै कम हुन्छ । यसले गर्दा आराम गर्न र परिवारका सदस्यहरूको हेरविचार गर्ने अवसर प्राप्त हुन्छ ।
- वनजङ्गल तथा जैविक विविधताको संरक्षण

## सुधारिएको चुलोका प्रकार :

नेपालमा विभिन्न किसिमका माटो र फलामले बनेका सुधारिएका चुलोहरू प्रयोग भइरहेका छन् । रकेट चुलो, फलामे चुलो जस्ता सुधारिएका चुलोहरू उपलब्ध छन् ।

माटोले बनेको सुधारिएको चुलो मध्यपहाडी र तराई क्षेत्रमा बढी लोकप्रिय छ । यस प्रकारको सुधारिएको चुलोका लागि माटो, भुस/पराल, गोबर र केही फलामका छडहरू निर्माण सामग्रीको रूपमा प्रयोग गरिन्छ । माटोले



बनेको सुधारिएको चुलो पनि धेरै प्रकारका हुन्छन् जस्तै समान सतह वा फरक सतह भएको एकमुखे चुलो, दुइमुखे चुलो, तीनमुखे चुलो, संस्थागत चुलो आदि । माटोका सुधारिएको चुलोहरूको मूल्य त्यसको आकार, बनावट र प्रकार/निर्माण गर्दा प्रयोग हुने सामग्री अनुरूप फरक पर्न सक्छ । यस्ता सुधारिएको चुलोहरू तालिमप्राप्त प्रवर्द्धकहरूले मात्र बनाउन सक्छन् ।



रकेट स्टोभ विशेष गरी तराईका बासिन्दाहरूको पकाउने शैली सुहाउदो ढंगले बनाइएको हो । यो एकमुखे वा दुइमुखे हुनुको साथै हलुका र एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सार्न मिल्ने हुन्छ । रकेट स्टोभ दाउरा पुरै बल्ले गरी डिजाइन गरिएकोले यसको ज्वलन क्षमता ३०-४० % सम्म हुन्छ र कम धुवाँ निकाल्छ । यो एउटा घरका साथसाथै संघ संस्थालाई पनि उपयुक्त हुन्छ ।